

УКРАЇНА

ТЕРЕБОВЛЯНСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

ГОЛОВИ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

від 19 липня 2016 року

м.Теребовля

№ 232-од

*Про схвалення Стратегії
розвитку бібліотек Теребовлянського
району на період до 2025 року
“Якісні зміни бібліотек для забезпечення
сталого розвитку України”*

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 219 –р “Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року “Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України”, розпорядження голови обласної державної адміністрації від 17 червня 2016 року № 381-од “Про схвалення Стратегії розвитку бібліотек Тернопільської області на період до 2025 року “Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України”:

1.Схвалити Стратегію розвитку бібліотек Теребовлянського району на період до 2025 року “Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України” (далі - Стратегія), що додається.

2. Відділу культури і туризму, спорту та охорони здоров'я районної державної адміністрації забезпечити реалізацію Стратегії та про проведену роботу інформувати районну державну адміністрацію до 25 листопада 2016 року та управління культури обласної державної адміністрації до 01 грудня 2016 року.

3. Контроль за виконанням розпорядження покласти на першого заступника голови районної державної адміністрації Довганя В.Я.

Голова районної державної
адміністрації

Ю.М.НИШТА

СХВАЛЕНО

Розпорядження голови
районної державної адміністрації
19 липня 2016 № 232 -од

СТРАТЕГІЯ

**розвитку бібліотек Теремовлянського району на період до 2025 року
“Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України”**

Загальна частина

Стратегію розвитку бібліотек Тернопільської області на період 2025 року розроблено відповідно до законів України “Про бібліотек бібліотечну справу” та “Про культуру”, Плану заходів з реалізації у 2015-2017 роках Стратегії розвитку Тернопільської області на період до 2020 року затвердженої рішенням обласної ради від 4 грудня 2015 року № 29, Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року “Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України”, схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 219-р, “Стратегії Української бібліотечної асоціації на 2015-2018 роки”, враховуючи монітор та аналіз статистичних даних результатів діяльності бібліотек Тернопільщини протягом 2011-2015 років.

Бібліотеки Теремовлянського району є складовою частиною бібліотечної системи України. Книгозбірні сприяють розбудові читаючої, мислячої та освіченої нації, патріотичному, правовому та екологічному вихованню зберігають культурно-історичну спадщину українського народу, надають правову підтримку незахищеним верствам населення, організовують доступ громадян до офіційної інформації та адміністративних послуг, поєднують цифрові технології з традиційними бібліотечними ресурсами.

Стратегія є рамковим документом, що формує бачення, визнає пріоритети й пов'язує перспективні напрямки та завдання з оперативним плануванням, бюджетним процесом, враховує тенденції регіонального розвитку бібліотек Теремовлянщини.

Метою Стратегії є визначення проблем розвитку бібліотечної справи в Теремовлянському районі та реалізація комплексу заходів, спрямованих на забезпечення конституційного права громадян на доступ до інформації, поширення знань, збереження безцінної культурно-духовної спадщини краю, модернізацію матеріально-технічної бази та інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек, утвердження європейської системи надання бібліотечних послуг.

Стратегія реалізовуватиметься бібліотечними закладами району спільно з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, професійними та громадськими об'єднаннями.

Аналіз сучасного стану мережі бібліотек району

На сьогодні бібліотечні послуги населенню надають 113 бібліотек, в тому числі 67 публічних бібліотек, 45 бібліотек шкільних закладів, 1 медична бібліотека. Із загальної кількості публічних бібліотек - 65 сільських бібліотек-філій, 1 центральна, 1 дитяча.

Щороку послугами бібліотек користується 31066 тис. краян, 30465 тис. осіб відвідують масові заходи організовані в бібліотеках. Зростає кількість віртуальних користувачів, які 7012 тис. разів звернулися до веб-сайтів бібліотек. Обсяг записів електронних каталогів становить 287 тисяч. Універсальний фонд документів налічує понад 52 8622 тис. примірників документів, книговидача 416930 тис. примірників документів. Обслуговування користувачів здійснюють 93 бібліотечних працівника.

Загальна площа приміщень публічних книгозбірень - 6205 кв. м, з якої 2696 - для зберігання бібліотечних фондів. Бібліотеки мають 28 комп'ютерів, з них 26 підключено до мережі Інтернет.

Бібліотекарі успішно реалізують себе у фандрейзинговій діяльності. Фінансові обсяги від надання платних послуг щороку зростають і сягнули 9,1 тис. гривень. Упроваджено десятки проектів із залучення позабюджетного фінансування, спрямованих на актуалізацію діяльності бібліотек та поліпшення бібліотечного обслуговування, за підтримки Міжнародного фонду "Відродження", Інституту відкритого суспільства в м. Будапешті, Британської ради в м. Києві, Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні, Європейської Комісії, представництва Всесвітнього банку в Україні, неурядової організації "Рада міжнародних наукових і освітніх обмінів" (IREX) тощо.

Найпотужнішим міжнародним проектом останніх років став проект "Бібліоміст" ("Глобальні бібліотеки – Україна") Фондації Білла і Мелінди Гейтс, який реалізовувала в Україні Рада міжнародних наукових і освітніх обмінів (IREX) разом із Міністерством культури України та Українською бібліотечною асоціацією.

Водночас існує ряд серйозних проблем, що суттєво гальмують процеси трансформації та подальшого розвитку публічних бібліотек району.

З-поміж них слід виділити:

недооцінку ролі бібліотек у суспільних перетвореннях в районі, забезпеченні громадянських прав і свобод, що призводить до неефективної реалізації їх як соціальних інституцій;

невідповідність нормативно-правової бази для встановлення та функціонування системи надання бібліотечних послуг в умовах реформування місцевого самоврядування й об'єднаних територіальних громад;

відсутність стабільної системи фінансування бібліотек в обсягах, достатніх для ефективної діяльності та розвитку;

невідповідність існуючої бібліотечної мережі сучасним потребам територіальних громад та окремих громадян;

відставання професійної базової освіти бібліотечних працівників від сучасних вимог суспільства, загального рівня розвитку інформаційних технологій та потреб бібліотек;

незадовільний стан матеріально-технічної бази бібліотек: більшість приміщень, обладнання й техніки не відповідає сучасним вимогам обслуговування користувачів і збереження бібліотечних фондів;

невідповідність формування бібліотечних фондів сучасним потребам користувачів та вимогам суспільства, зокрема відсутність повноцінного комплектування новими періодичними та неперіодичними виданнями, електронними ресурсами, і організації доступу до них;

недостатні темпи та відсталість впровадження інформаційних технологій у бібліотеках, відсутність автоматизованих інформаційних бібліотечних систем (АІБС), що ускладнює або унеможливорює виконання виробничих процесів та обслуговування користувачів на сучасному рівні.

Пріоритети діяльності бібліотек в умовах якісних змін

Пріоритети діяльності бібліотек спрямовані на:

дотримання європейських цінностей, інтеграцію в європейське співтовариство;

підвищення якості життя;

рівний доступ до інформації, знань і культурного надбання.

Стратегічні напрями розвитку бібліотечної справи

Удосконалення нормативно-правової бази щодо діяльності бібліотек в умовах реформування місцевого самоврядування та об'єднаних територіальних громад, упровадження новітніх стандартів бібліотечно- інформаційної галузі

Реалізація напряду передбачає створення нормативно-правової бази та впровадження стандартів бібліотечно-інформаційної галузі для підвищення ефективності діяльності бібліотек, надання якісних бібліотечно-інформаційних послуг та інтеграції українських бібліотек у світовий інформаційний простір.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вжити таких заходів:

- внести зміни й доповнення до організаційно-розпорядчої документації: положень, статутів, правил, інструкцій у бібліотечно-інформаційній сфері;

- впровадити нові стандарти в діяльність бібліотек.

Очікувані результати:

- нормативно-правова база та система стандартів, здатна забезпечити ефективну організацію роботи бібліотек;

- збалансований механізм правового регулювання при укладанні договорів, пов'язаних із використанням творів, які переведено в електронну форму.

Створення системи гарантованого бюджетного фінансування основних бібліотечних послуг, залучення та використання надходжень з інших джерел фінансування.

Обсяг фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів, необхідних для реалізації Стратегії, здійснюється за рахунок і в межах коштів державного та місцевого бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством, коштів міжнародної технічної допомоги та грантів українських і міжнародних організацій.

Обсяги видатків на виконання Стратегії уточнюються щороку з урахуванням можливостей державного та відповідних місцевих бюджетів, конкретизації завдань за результатами виконання в попередні роки.

Реалізація напряду передбачає створення стабільної системи достатнього фінансування бібліотек, що забезпечить їх ефективну діяльність та якісне обслуговування користувачів.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вжити таких заходів:

- переглянути існуючу систему фінансування публічних бібліотек із місцевих бюджетів;

- органам місцевого самоврядування організовувати та оголошувати конкурси соціальних проектів, спрямованих на покращення матеріально-технічної бази бібліотек, розширення послуг, корисних для громади;

залучати до співфінансування українські та міжнародні донорські організації, шляхом участі бібліотек у конкурсах проектів;

соціальне партнерство з місцевим бізнесом.

Очікувані результати:

діюча стабільна система основного фінансування, що забезпечує якісне формування бібліотечних фондів та обслуговування користувачів;

достатнє фінансування для надання основних бібліотечних послуг;

збалансований та гнучкий механізм витрат, що забезпечує економічну доцільність функціонування бібліотек;

збільшення обсягу фінансових ресурсів, що використовуються відповідно до потреб бібліотек;

ефективне використання бюджетних коштів.

Створення нової архітектури інтегрованої бібліотечної системи району на основі універсального доступу та економічної доцільності

Реалізація напряду передбачає створення гнучкої та динамічної структури бібліотечної системи, здатної до сталого розвитку й спрямованої на надання широкого спектра послуг для задоволення різноманітних суспільних потреб і підвищення якості життя громади та окремих осіб.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вжити таких заходів:

розробити та впровадити:

- варіативні моделі бібліотечних мереж та окремих бібліотек відповідно до мінімальних соціальних нормативів забезпечення населення публічними бібліотеками, забезпечивши повну зайнятість бібліотекарів;

- механізм інтегрування бібліотечних мереж та інших закладів;

- забезпечувати методичне керівництво бібліотеками району відповідно до спеціалізації бібліотек методичних центрів: Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека, комунальні установи Тернопільської обласної ради "Тернопільська обласна бібліотека для дітей" та "Тернопільська обласна бібліотека для молоді";

упорядкувати систему нормативів та статистичної звітності з урахуванням традиційних і нових показників бібліотечно-інформаційної діяльності, обумовленої розвитком електронного середовища;

забезпечити безперешкодний доступ до бібліотечної мережі для осіб особливими потребами.

Очікувані результати:

нова архітектура інтегрованої бібліотечної системи, яка відповідає сучасним потребам суспільства та територіальних громад;

запроваджена на державному рівні система оцінки ефективності роботи бібліотек району за статистичними показниками, обумовлена розвитком електронного середовища;

діючі “мобільні бібліотеки” як елемент гнучкої та динамічної структури бібліотечної системи.

Забезпечення професійного розвитку персоналу бібліотек, оновлення системи бібліотечно-інформаційної освіти та підвищення кваліфікації

Реалізація наряду передбачає актуалізацію системи знань, умінь навичок працівників бібліотек і трансформацію системи їх безперервної освіти відповідно до міжнародних стандартів.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вжити таких заходів:

розвивати систему дистанційного навчання працівників бібліотек району;

сприяти залученню до професії активної, творчої та ініціативної молоді шляхом організації профорієнтаційних заходів.

Очікувані результати:

бібліотеки району забезпечені фахівцями відповідно до їх потреб;

рівень знань, умінь та навичок працівників бібліотек відповідає потребам якісних змін у бібліотеках;

працівники бібліотек усіх форм власності та відомчого підпорядкування забезпечені гарантованою можливістю безперервної освіти;

збільшення частки молодих фахівців у кадровому складі бібліотек.

Модернізація матеріально-технічної бази та інформацій технологічної інфраструктури бібліотек

Реалізація наряду передбачає створення сучасної матеріально-технічної бази та інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек відповідно до

міжнародних стандартів для надання якісних бібліотечно-інформаційних послуг та універсального доступу до інформації.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вжити таких заходів:

забезпечити опалення приміщень публічних бібліотек у сільській місцевості;

взяти участь у підготовці та реалізації програми інформатизації бібліотек;

створити в бібліотеках району комфортний доступ для користувачів з обмеженими фізичними можливостями (пандуси, технічні засоби для незрячих тощо);

створити автоматизовані робочі місця для користувачів із доступом до мережі Інтернет в усіх бібліотеках району;

створити сприятливі умови для державно-приватного партнерства з метою залучення ресурсів на модернізацію матеріально-технічної бази та інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек;

проводити ремонтні роботи та реконструкцію бібліотечних закладів відповідно до інноваційного європейського досвіду обладнання й дизайну бібліотек.

Очікувані результати:

бібліотеки із сучасними приміщеннями та обладнанням, що дає змогу ефективно надавати бібліотечні послуги;

стовідсоткове опалення приміщень публічних бібліотек у сільській місцевості;

у бібліотеках для користувачів забезпечений комфортний, дружній та відкритий простір;

100 відсотків бібліотек комп'ютеризовані та підключені до мережі Інтернет, створено технічну й технологічну інфраструктуру для інтеграції національного бібліотечно-інформаційного ресурсу;

запроваджені нові інформаційно-бібліотечні послуги на основі інформаційно-комунікаційних технологій;

створене бібліотечне інтегроване інформаційне середовище на основі єдиного спеціалізованого ліцензійного програмного забезпечення;

залучено додаткові ресурси на модернізацію матеріально-технічної бази та інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек.

Інтенсивний розвиток та актуалізація документно-інформаційних ресурсів бібліотек на традиційних та електронних носіях і забезпечення доступу до них.

Реалізація наряду передбачає актуалізацію й забезпечення сталого розвитку бібліотечних ресурсів та створення системи універсального доступу до них.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вжити таких заходів:

розробити та впровадити дієвий механізм систематичного (регулярного) поповнення й оновлення бібліотечних фондів з урахуванням потреб користувачів;

розвивати систему міжбібліотечного абонементу та електронної доставки документів;

розширити видовий склад фондів бібліотек району за рахунок придбання документів на електронних носіях;

забезпечити віртуальне довідково-бібліотечне обслуговування населення;

упровадити мережеві комп'ютерні технології в роботу всіх бібліотек, забезпечити ефективний доступ до різноманітних інформаційних ресурсів, що дозволить включити бібліотеки району в український та світовий інформаційний простір;

взяти участь у розробці та впровадженні механізму надання бібліотеками доступу користувачам до електронних видань;

організувати надання послуг із формування навичок громадян у пошуку та обробці інформації;

забезпечити користувачам зручний та швидкий доступ до вітчизняних і світових досягнень культури та інших галузей знань.

Очікувані результати:

наявні актуальні бібліотечні фонди на різних носіях (традиційних та електронних);

забезпечене розкриття інформаційних ресурсів бібліотек;

відсутнє дублювання й зекономлені трудові ресурси бібліотек у створенні бібліографічних записів та авторитетних файлів;

розширені пошукові можливості в каталогах для користувачів бібліотек;

бібліотеки надають користувачам доступ до електронних вітчизняних і зарубіжних видань;

забезпечений універсальний швидкий, простий та зручний доступ до всіх типів інформаційних ресурсів бібліотек через єдиний пошуковий інтерфейс;

зростає роль бібліотек у поширенні інформації у світовому науково-освітньому просторі, підвищенні рейтингу бібліотек району;

запроваджені сучасні сервіси доставки документів.

Розвиток читання через систему соціального партнерства

Реалізація напряду передбачає підвищення соціальної ролі книжки і читання як процесу культурного, духовного, професійного та інтелектуального збагачення людини, формування медіа- і технологічної грамотності, що сприятиме підвищенню якості життя окремої особи та громади, а також сталому розвитку суспільства.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вжити таких заходів:

здійснювати планомірне поповнення книжкових фондів бібліотек із залученням коштів із бюджетних та позабюджетних джерел фінансування, оновлювати асортимент книжкової продукції для забезпечення потреб усіх соціальних груп мешканців району виданнями з різних галузей державною мовою та мовами національних меншин;

створити ефективну систему інформування про вітчизняну видавничу продукцію для оптимізації поповнення бібліотечних фондів, інформування читачів про літературу та популяризації читання;

практикувати укладання координаційних планів, угод про співпрацю публічних бібліотек із навчальними закладами та іншими зацікавленими організаціями;

створювати інноваційні та ефективні партнерства для популяризації читання, підвищення інформаційної грамотності;

організовувати роботу пересувних бібліотек;

упроваджувати нетрадиційні форми підтримки читання, розвитку медіа - і технологічної грамотності, організовувати локальні кампанії із залученням усіх верств населення;

проводити моніторинг читацького попиту в бібліотеках та формувати основі отриманих результатів перелік літератури, рекомендованої для видання.

Очікувані результати:

залучені до читання всі верстви населення;

підвищений рівень інформаційної й технологічної грамотності громадян;

застосовується дієва система засобів для поширення інформації про вітчизняну та зарубіжну видавничу продукцію, у тому числі сучасні інформаційні технології;

створена мережа заінтересованих інституцій для підтримки та розвитку читання;

розроблений оптимальний механізм визначення потреб публічних бібліотек в асортименті видань та систематичне поповнення бібліотечних фондів необхідною видавничою продукцією;

створено належні умови для формування читацької культури та духовно-ціннісних орієнтацій, задоволення естетичних потреб, а отже, підвищення культурного, професійного та інтелектуального рівня населення.

Збереження українського культурного надбання в частині документних ресурсів

наповнювати Державний реєстр національного культурного надбання в частині "Книжкові пам'ятки України";

взяти участь у виконанні Державної цільової програми створення Національної електронної бібліотеки.

Очікувані результати:

створені на обласному та місцевому рівні умови для фізичного збереження цінних і рідкісних фондів;

книжкові пам'ятки з фондів публічних бібліотек району включені до Державного реєстру національного культурного надбання в частині "Книжкові пам'ятки України";

краєзнавчий сегмент видань входить до Національної електронної бібліотеки.

Науковий супровід розвитку бібліотек в умовах якісних змін

стимулювати проведення наукових досліджень, залучаючи талановиту молодь та фахівців суміжних галузей.

Очікувані результати:

актуалізована проблематика бібліотекознавчих досліджень, яка стимулює інноваційний розвиток галузі;

соціально та економічно ефективні результати досліджень впроваджені в практику діяльності бібліотек;

впроваджені нові методики наукової та науково-технічної діяльності;

забезпечено наступність та високу якість науково-методичних досліджень.

Розвиток ефективних комунікацій

Реалізація наряду передбачає створення системи ефективної внутрішньої та зовнішньої комунікації для розвитку партнерства, просування спільних цінностей і досягнення стратегічних результатів.

включати представників бібліотек, членів Тернопільського обласного відділення Української бібліотечної асоціації до профільних комісій із питань культури щодо розробки документів, які впливають на розвиток бібліотечної галузі району;

налагодити ефективну міжвідомчу комунікацію між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, які мають у своєму підпорядкуванні бібліотеки;

налагодити ефективну комунікацію між публічними бібліотеками бібліотеками інших систем і відомств, взяти участь у створенні корпоративних проектів;

удосконалити зовнішню комунікацію бібліотек із територіальними громадами та суспільством в цілому.

Очікувані результати:

збалансована державна політика щодо розвитку бібліотечно-інформаційної галузі району, місця, ролі та значущості бібліотек у сталому розвитку місцевих громад;

оперативне реагування органами державної влади та органами місцевого самоврядування щодо прийняття відповідних рішень з урахуванням інтересів потреб бібліотек та їх користувачів;

створення та реалізація ефективних корпоративних бібліотечних міжгалузевих проектів;

створення позитивного іміджу бібліотеки, бібліотекаря та бібліотечної професії;

бібліотека функціонує як комунікаційний майданчик між владою, неурядовими організаціями та громадою;

бібліотека сприймається громадою як сучасний центр інформації, відкрите місце для навчання, розвитку, комунікації та соціальної інтеграції.

Короткостроковий план дій на 2016-2017 роки:

розробити та розпочати виконання програми “Поповнення фондів; публічних бібліотек Тербовлянського району на 2017—2021 роки”;

взяти участь у внесенні змін до Законів України “Про бібліотеки і бібліотечну справу”, “Про авторське право і суміжні права”, “Про обов'язковий примірник документів”, “Про здійснення державних закупівель”;

взяти участь у розробці нормативно-правових актів із питань інтегрованої бібліотечної системи регіону;

взяти участь у розробці та впровадженні національних стандартів бібліотечної статистики, каталогізації, бібліотечного обслуговування бібліотечних приміщень тощо;

активізувати розвиток корпоративного інтернет -порталу “Тернопільщина”;

взяти участь у розробці програм:

- створення Національної електронної бібліотеки;
- модернізації матеріально-технічної бази бібліотек;
- інформатизації бібліотек;
- збереження бібліотечних фондів;

проводити підключення до опалення публічних бібліотек у сільській місцевості;

запровадити систему розподіленого комплектування серед публічних бібліотек району;

впровадити автоматизовану систему збору статистичних показників діяльності бібліотек;

провести дослідження щодо вивчення потреби в кадровому забезпеченні бібліотечно-інформаційної галузі до 2025 року з урахуванням нової архітектури бібліотечної мережі, нових стандартів бібліотечної діяльності, інтересів територіальних громад і працедавців;

взяти участь у розробці загальнодержавної адвокаційної кампанії з популяризації читання та бібліотек.

Середньостроковий план дій на 2018-2020 роки:

організувати діяльність інтегрованої бібліотечної системи регіону відповідно до оновленої архітектури бібліотечної системи,

розпочати виконання програм:

- модернізації матеріально-технічної бази бібліотек;
- інформатизації бібліотек;
- створення Національної електронної бібліотеки;
- збереження бібліотечних фондів;
- "Мобільні бібліотеки";

подати пропозиції до проектів примірних штатів та примірних структур бібліотек;

створити регіональний міжвідомчий центр, що здійснюватиме підвищення кваліфікації працівників бібліотек;

виконати загальнодержавну адвокаційну кампанію з популяризації читання та бібліотек;

Довгостроковий план дій на 2021-2025 роки:

виконати програми:

- модернізації матеріально-технічної бази бібліотек;
- інформатизації бібліотек;
- збереження бібліотечних фондів;
- “Мобільні бібліотеки”;

реалізувати в бібліотеках району загальнодержавну систему електронної доставки документів;

приєднатися до зведеного електронного каталогу бібліотек України, світового зведеного каталогу бібліотечних ресурсів (WorldCat).

Заходи з моніторингу

Основним заходом із моніторингу є:

проведення щорічного моніторингу стану виконання завдань Стратегії відповідно до розроблених індикаторів моніторингу.

**Заступник керівника апарату –
начальник відділу організаційно-кадрової роботи
апарату райдержадміністрації**

О.П.КУЛИК